

Jenovai Petra PhD-hallgató,
Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar
Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszék

Papp Tekla: Atipikus szerződések¹

Papp Tekla, a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszékének docense, a kereskedelmi jog kutatója immár negyedik alkalommal jelentkezik a maga nemében hiánypótló jellegű egyetemi jegyzetével. Az első Atipikus szerződések című könyv 2004-ben történő megjelenése óta a joganyag folyamatos változása mellett a munka célja változatlan maradt: a joghallgatók részére rendszerező jellegű, áttekinthető és igényes tansegédlet összeállítása, amely a gyakorló jogászok számára is hasznos lehet. Az Atipikus szerződések című kötet legnagyobb erénye a szükségesség és arányosság elveinek a maximalizmus igényével való összeegyeztetése. Ebben a műben arra láthatunk példát, amikor egységbe foglalható az átlátható szerkezet és a lényegre koncentrált tartalom a tudományosság megtartásával, valamint izgalmas új területek bemutatásával.

A szerző - a tőle már megismert - a klasszikus magánjogi felosztáson alapuló (szerződés fogalma, alanyai, tárgya, tartalma, megszűnése), továbbá más szerződésekkel való tartalmi összevetésre és elhatárolásra, valamint a problémagócokra fókuszáló szisztémában dolgozza fel a szindikátusi szerződés, a távollevők között kötött szerződés, az üzleten kívüli (házaló) kereskedés, az önálló kereskedelmi ügynöki szerződés, a timesharing-szerződés, a konzorciós szerződés, a koncessziós szerződés, a licencszerződés, a franchise-szerződés, a lízingszerződés és a faktoring-szerződés szabályait. Az atipikus kontraktusok áttekintésével foglalkozó I. fejezetben megismerkedhet az olvasó e kötetek legújabb tendenciáival, az egészségügyi kezelési szerződéssel és a merchandising-szerződéssel.² Reflektálva a joggyakorlat által kialakított új megállapodásformákra, saját rendszerben az ún. ál-atipikus szerződések között ejt szót Papp Tekla a disztribútori, a dealeri, az outsourcing- és a

¹ Papp Tekla: Atipikus szerződések. Egyetemi jegyzet, Szeged, Lectum, 2009., 187. pp.

² Papp Tekla: Atipikus szerződések 18-23. pp.

befektetési kontraktusokról.³ A munka horizontjának méltatásán túl elismerést érdemel annak vertikuma, mélysége is. Jól mutatja a mű szakmai igényét a feldolgozott források köre. A szerző figyelme nem korlátozódott a közzétett, a hatályos, vagy a honi joganyag ismertetésére. Az atipikus szerződések besorolásánál végigvezeti az olvasót az új Ptk. kodifikációjának valamennyi lépésén, bemutatva a fejlődés ívét és irányát. Hasonlóképpen spektrumába vonja a Bírósági Határozatokban, az Ítéletáblai Határozatokban és a Bírósági Döntések Tárában megjelent döntések túl az egyes bíróságok kapcsolódó elvi jellegű eseti határozatait, kollégiumi állásfoglalásait is. Emellett a téma versenyjogi érintettségéből eredően a jogalkalmazás tendenciáinak bemutatásakor kiemelt hangsúlyt fektet a mű a Versenytanács határozatainak bemutatására. Papp Tekla azt sem hagyja figyelmen kívül egyetemi jegyzetében, hogy Magyarország 2004. május 1. óta az Európai Unió tagállama, így az Unió joga hazánkban is alkalmazandó, közösségi jogi vita esetén pedig az Európai Bíróság az érintett tagállam mellett valamennyi államban egyaránt irányadó döntést hoz – vagyis a nemzeti és a közösségi jog élesen nem választható el egymástól. A kötetben koherens rendszert alkotnak a közösségi és nemzeti jogi jogforrások, szerződéstípusonként az érintett kérdés taglalásánál jelennek meg az Európai Bíróság döntései, hangsúlyozva ezzel a két joganyag párhuzamosságát. A mű mélységét jól jelzi, hogy Papp Tekla vizsgálódásait kiterjeszti a jog jogforrásnak nem minősülő „kútfőire” is, a jogszabályok és jogalkalmazói döntések mellett szerephez jutnak a nemzeti és nemzetközi szakértői testületek, kutatóintézetek értelmezései, ajánlásai, modellszabályai egyaránt. Így az olvasó nemcsak de lege lata, hanem de lege ferenda is képet kaphat az atipikus szerződésekre irányadó jogról.

A könyvismertetésben eddig csak érintőlegesen felmutatott gazdag joganyag a laudált munkában egységes szerkezetben jelenik meg, a feldolgozott döntések, ajánlások, jogszabályi hivatkozások az adott jogintézmény jellegéhez leginkább illeszkedő helyen koherens szöveggé építve találhatóak. A kutatói és oktatói munka – és általában a jogász hivatás - legizgalmasabb pillanatát ragadja meg ezzel a jegyzet, nevezetesen amikor a szerteágazó forrásanyag egészévé áll össze. Ugyanakkor az egyes témákban elmélyülni kívánó kutatóknak és gyakorló jogásznak egyaránt kiváló segítség a felhasznált jogszabályok, jogirodalom és jogalkalmazói döntések áttekinthető és csoportosított jegyzéke minden egyes szerződést taglaló fejezet végén.

Bármely megszólított olvasói kör számára igen hasznos lehet továbbá, hogy Papp Tekla művében komplex látásmóddal közelíti meg az atipikus kontraktusokat. A klasszikus

---

³ Papp Tekla: Atipikus szerződések 23-25. pp.

szűk értelemben vett polgári jogon túlmenően ugyanis kiemelten hangsúlyos a könyvben a fogyasztóvédelem és versenyjog szerepe. Talán e szerződések olyan vetületeiről van szó a fogyasztóvédelem és a versenyjog területén, amely a praxisban a leggyakrabban jelentkezik – gondoljunk csak a lízing ügyletek és az üzlethelyiségen kívül kötött szerződések jelentős fogyasztóvédelmi ítélkezési gyakorlatára.⁴ Jól mutatja ezt a jelenséget az Európai Unió útkeresése, változó(félben levő) megközelítése a fogyasztóvédelem területén: elmozdulás a kevésbé szigorú, de valamennyi tagállamban egységes és ezért a minimum harmonizáció helyett a maximum harmonizációra koncentráló jogalkotás irányába.⁵ A magánjogi szemlélet és gondolkodásmód összeegyeztetése a számos közjogi elemet tartalmazó és közérdekvédelmi funkciót betöltő fogyasztót és versenyt óvó szabályozásra kihívás a jogalkotó, a jogalkalmazó és a jogtudós számára egyaránt. Erre tesz kísérletet a jegyzet.

Nem vitatván, hogy a könyv elsősorban az egyetemi oktatásban a joghallgatók pallérozásának céljával készült. Felmerül az olvasóban a kérdés, hogy hogyan és mennyiben hasznosítható a mű a praktizáló jogászság számára. A gyakorlatorientáltsághoz nem fér kétség a feldolgozott bőséges bírói gyakorlat, más jogalkalmazói döntések és a felvetett problémák jellege alapján. A tág látókörre utal a tematikus irodalomjegyzék is, ahol visszatérnek az adott területtel foglalkozó cégek, intézmények kiadványai és azok honlapjaira történő utalások. Közvetlen segítség a timesharing-, faktoring, önálló kereskedelmi ügynöki, vagy más szerződés kötésében közreműködni szándékozó ügyvédek, jogtanácsosok számára a jegyzet felépítéséből ered. A kontraktusok bemutatása ugyanis végigvezeti az olvasót egy szerződés lényeges elemein: az alanyok körén, a kötelem tárgyán, a gyakorlatban talán legfontosabb tartalmi elemeken, nem mulasztva el azt sem, hogy a problémák bemutatása révén idejekorán felhívja a kollégák figyelmét a gyakori buktatókra. Mindemellett az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a jogász hivatásrend nivóját jelzi a tudományos fejlemények követése és a jogtudománnyal való kölcsönhatás megteremtése, tudatos építése, mert nem csak a jó pap, de a jó jogász is (akár gyakorló ügyvéd, bíró, vagy kutató) holtig tanul.

---

⁴ A lízingszerződéseknel különösen a Legfelsőbb Bíróság számos döntése (BH 1991. 357., BH 1992. 776., BH 1994. 40., BH 1994. 97., BH 1995. 721., BH 1996. 257., BH 1997. 85., BH 1999. 468.) és a Csongrádi Megyei Bíróság Polgári-Gazdasági-Közigazgatási Kollégiumának 4/2005. (XI. 4.) sz. és 5/2005. (XI. 4.) sz. kollégiumi véleményei. Az üzleten kívül kötött szerződéseknel pedig elsősorban az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlata (C-45/96., C-481/99., C-350/03., C-229/04., C-441/04., C-412/06.)

⁵ L.: Az Európai Parlament és a Tanács irányelv javaslata a fogyasztók jogairól COM(2008) 614.; <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0614:FIN:HU:PDF>